

**OPIS TECHNICZNY
DO PROJEKTU BUDOWLANEGO RENOWACJI BUDYNKU
KOŚCIOŁA NA CMENTARZU KOMUNALNYM
PRZY UL. GUMIŃSKIEJ W NIEMCZY**

1. DANE EWIDENCYJNE

1.1 OBIEKT:	Kościół p.w. Św. Wojciecha w Niemczy
1.2 ADRES:	Niemcza, ul. Gumińska
1.3 INWESTOR:	Urząd Miasta i Gminy Niemcza, ul. Rynek 10
1.4 FAZA DOKUMENTACJI:	Projekt Budowlany
1.5 JEDNOSTKA PROJEKTOWA:	Autorskie Biuro Projektów „a” s.c. 58-100 Świdnica, 1-go Maja 7/1c
1.6 PROJEKTANT:	mgr inż. arch. Anna Baran
1.7 AUTORZY OPRACOWANIA:	mgr inż. arch. Anna Baran mgr inż. Witold Baran
1.8 SPRAWDZAJĄCY:	mgr inż. arch. Andrzej Grzybowski mgr inż. Antoni Baran

2. DANE TECHNICZNE

2.1 Powierzchnia zabudowy	287,9 m ²
W tym: część istniejąca	274,8 m ²
część dobudowana	13,1 m ²
2.2 Powierzchnia użytkowa	204,3 m ²
W tym: część istniejąca	194,8 m ²
część dobudowana	9,5 m ²
2.3 Kubatura	2328,5 m ³
W tym: część istniejąca	2264,3 m ³
część dobudowana	64,2 m ³

3. HISTORIA KOŚCIOŁA

Ważniejsze daty:

- 1038 - prawdopodobna data fundacji kościoła, wtedy pod wezwaniem św. Wojciecha, na północ od miasta. Stać się to miało podczas translacji zwłok św. Wojciecha do Pragi, po najeździe czeskiego księcia Brzetysława
- 1214 - Bolesław Rogatka nadaje w Niemczy w kościele św. Wojciecha przywileje dla budowy katedry Wrocławskiej: "*actum est hoc in Nemcy in ecclesia sancti Adalberti*"
- 1245 - potwierdzenie przez papieża własności biskupa wrocławskiego, w którym wspomina się od dawna istniejący kościół w Niemczy "*in quibus hec propis duximus expimende vocabulis: locum ipsum, in quo prefata ecclesia sita est cum omnibus pertinentiis suis, ius episcopate, quod habes in.....Nemchi, Bardo, Stregom, Suini....castris*"
- 1295 6 XII- Piotr, kanclerz wrocławskiego kościoła, zakłada w mocy biskupa Jana z Wrocławia kościół w mieście "NEMPCH" p.w. N.M.P., św. Piotra, Pawła, Mikołaja, Katarzyny, który ma być kościołem filialnym kościoła św. Wojciecha pod miastem
- 1295 6X- książę Henryk pisze że mieszkańcy Niemczy często chodzą poza mury miejskie do Kościoła św. Wojciecha
- 1428 - kościół w Starej Niemczy zniszczony przez husytów; z pierwotnej romańskiej budowli zachowane zostały do dzisiaj tylko drobne fragmenty fundamentów odkryte podczas badań archeologicznych prowadzonych w 1960 roku;
- 1534 - w mieście protestantyzm, w 1561 nastąpiło zajęcie kaplicy cmentarnej i cmentarza przez protestantów
- 1536 - nadanie lasów w Goli i Gilowie kościołowi w Starej Niemczy
- 1587 - wymienia się kościół św. Jerzego
- 1612 - budowa na starych fundamentach nowego kościoła cmentarnego p.w. św. Jerzego; kościół cmentarny p.w. św. Jerzego była prostą jednonawową budowlą z okazałą sygnaturką
- 1695 - od tego roku protestanci zostali zmuszeni do odbywania mszy w kościele św. Jerzego a w 1697 i ten kościół został protestantom odebrany
- 1707 - powrót protestantyzmu do obu kościołów w Niemczy
- 1769 - przebudowa kościoła św. Jerzego, renowacja ołtarza
- 1772 - kościół św. Jerzego otrzymuje dzwon
- 1857 - z powodu rozbiórki starego kościoła parafialnego msze odbywają się tymczasowo w kaplicy cmentarnej św. Jerzego
- 1884 - nowa drewniana wieża, wtedy też prawdopodobnie powstaje istniejący do dziś drewniany strop i empora muzyczna, z tego okresu pochodzi też prawdopodobnie licowanie obramień okiennych glazurowaną cegłą
- 1888 - remont kościółka prowadzony przez niemiecką firmę Bemhardt i Plumcke
- 1938 - odbudowa kościoła i planowanie wyposażania go w witraże znanej śląskiej firmy Seller.

4. CHARAKTERYSTYKA OBIEKTU

Budynek na planie wydłużonego prostokąta, zamknięty trzema bokami ośmioboku od strony wsch. prezbiterium, orientowany.

Jednokondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym z dodatkową mniejszą połacią od strony wsch. i naczółkiem od strony zach., czworoboczna wieżyczka w części zach., z drewnianą latarnią nieprześwitową, na wieżycze dach czterospadowy spiczasty. W części wsch. pierwotnie krypta, obecnie niedostępna

Kaplica murowana z cegły i kamienia, tynkowana, dach kryty dachówką, dach wieżyczki kryty łupkiem.

Wnętrze: jednoprzestrzenne, z drewnianą emporą muzyczną od strony zach., nakryte stropem drewnianym z widocznymi czterema belkami poprzecznymi i podłużnymi, strop z odeskowaniem, w skrzyżowaniach belek ozdobne szyszki na końcach wieszarów, belki poprzeczne z inskrypcjami, empora muzyczna wsparta na dwóch słupach z podrzeźbionymi zastrzałami ozdobnymi, z przedpiersiem w formie ślepych arkadek, z empory schody na wieżę; wokół wnętrza pierwotnie malowany fryz geometryczny, widoczny najlepiej w partii chóru muzycznego; drzwi wejściowe w elewacji zachodniej. dwuskrzydłowe z kutymi ozdobnymi zawiasami i kutym szyldzikiem zamku (koniec XIX w.)

Elewacja zachodnia wejściowa: ujęta po bokach w niskie przypory, wążek częściowo kamienny w dolnych partiach, wejście w portalu (od góry zwieńczonym krzyżem), obejmują lizeny, nad wejściem zamknięty łukiem półokrągłym trójuskokowy tympanon z czterema ślepyimi arkadkami o łuku odcinkowym, wejście zamknięte od góry łukiem odcinkowym, po obu stronach wejścia okna w dwóch kondygnacjach zamknięte łukiem półokrągłym, w szczycie dwa wąskie okna zamknięte łukiem półokrągłym, przy wejściu dwa postumenty trójkątne i okrągły pod figury barokowe, wążek kamienny; przy narożniku pn.-zach. kaplicy rząd murowanych grobowców.

Elewacja północna z jednym oknem jak w elewacji południowej i identycznym gzymsem podokapowym.

Elewacja wschodnia z trzema oknami analogicznymi jak w elewacji pd. i takim samym gzymsem.

Elewacja południowa z trzema oknami zamkniętymi łukiem półokrągłym, umieszczonymi w węgarach trójuskokowych z cegły profilowanej glazurowanej, z podobnej cegły parapety i gzyms podokapowy kostkowy.

5. STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

- FUNDAMENTY, a właściwie ściany fundamentowe wykonane zostały z kamienia łamanego na zaprawie odpowiadającej zaprawie wapiennej i nie posiadają właściwej wyprawy tynkowej. Brak jakichkolwiek izolacji.

- ŚCIANY BUDYNKU o konstrukcji mieszanej: do wysokości gzymsu wieńczącego wykonane są z kamienia łamanego na zaprawie wapiennej, z wkładkami małych i nielicznych fragmentów muru ceglanego, a powyżej frontowy szczyt trójkątny z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapiennej. Układ ścian nośnych podłużny.

Grubości ścian konstrukcyjnych są zróżnicowane:

a/ ścian przyziemia z kamienia łamanego - od 85 cm do 117 cm.,

b/ ściany szczytowej z cegły - grub. 52 cm i 79 cm.

W narożnikach ściany frontowej z bocznymi występują przypory ścienne sięgające do połowy wysokości ścian.

Z charakteru konstrukcji przypuszcza się, że przypory zostały dostawione w okresie późniejszym, niż budowa samej kaplicy, a to celem zahamowania dalszych powstałych już pęknięć ścian.

Stan przypór jest zadawalający i nie budzi obecnie większych zastrzeżeń co do stabilności ich konstrukcji.

Fronton drzwi wejściowych oraz ościeża okien są wyrobione z cegieł ceramicznych licówek.

Na powierzchni ścian stwierdzono liczne i rozległe ślady zawilgocenia spowodowane zarówno kapilarnym podciąganiem wilgoci z gruntu (brak izolacji przeciwwilgociowej) jak również zalewaniem wodą opadową poprzez uszkodzenia i nieszczelności pokrycia dachowego oraz rynien i rur spustowych.

Wilgoć w ścianach spowodowała wiele uszkodzeń ścian w postaci skorodowania i zmurszenia powierzchni murów, kruszenia i odpadania tynków, szczególnie na ścianie frontowej.

Na skutek stałego zawilgocenia nastąpiła częściowa korozja cegły i zaprawy obniżająca wartość wytrzymałościową ścian.

W ścianach całego budynku kaplicy występują liczne zarysowania i spękania murów, szczególnie w tylnej części kaplicy.

Szczeliny spękań są znaczne i przebiegają pionowo lub ukośnie od poziomu górnego gzymsu wieńczącego aż do połowy wysokości ścian i występują na całej jej grubości.

Ściana szczytowa, na skutek pęknięć pionowych narożników wychyliła się i odstaje od ścian bocznych.

W ścianach bocznych stwierdzono znaczne odchylenia ścian od pionu, a w górnej części również odchylenie od poziomu.

Wychylenia ścian od pionu i od poziomu spowodowane zostały poziomymi siłami rozporu więźby dachowej, które na skutek zniszczenia ściąągów wiązarów wieszakowych, niemal w całości przekazywane są bezpośrednio na górne partie ścian.

- Nad całą nawą kościoła występuje strop drewniany „nagi”, a podłogę stanowi posłanie z desek ułożonych na belkach drewnianych spoczywających bezpośrednio na ściągach wiązarów wieszakowych więźby dachowej. Belki stropowe, jedno i wieloprzęsłowe, w części oparte końcami bezpośrednio na murach, a w części na murłatach.

Większość belek stropowych jest uszkodzona zarówno przez mechaniczne jak i biologiczne szkodniki drewna (do których zaliczyć należy owady kołatka i spuszczela oraz grzyby i pleśnie).

Na skutek zawilgocenia ścian oraz przecieków przez nieszczelności pokrycia dachowego, fragmenty belek uległy częściowemu, a miejscami całkowitemu zniszczeniu.

Znaczny stopień skorodowania wykazuje większość końcówek belek stropowych.

- SCHODY prowadzące z przyziemia na chór drewniane, policzkowe, jednobiegowe załamane, a z chóru na strych drabiniaste wykazujące znaczny stopień zużycia.

- DACH drewniany, stromy, wielospadowy o konstrukcji dwuwieszakowej, Na dachu drewniana wieżyczka wsparta na konstrukcji wiązarów wieszakowych dachu.

W wielu miejscach więźba dachowa została porażona przez biologiczne szkodniki drewna, szczególnie przez grzyb i pleśnie oraz częściowo przez owady.

Od strony wejściowej kaplicy, tuż przy ścianie szczytowej, przy wieżyczce, konstrukcja dachu uległa całkowitemu zniszczeniu, a pokrycie dachowe w tej części dachu nie istnieje.

Woda opadowa swobodnie zalewa zarówno elementy więźby dachowej jak i elementy stropowe niżej położonego chóru.

Na skutek wilgoci oraz niszczącego działania grzyba i pleśni główne wiązary wieszakowe dachu zostały w bardzo dużym stopniu uszkodzone.

Duża część elementów konstrukcyjnych więźby dachowej, szczególnie końce krokwi i ściągów jest przegniła i zupełnie zniszczona, a same wiązary posiadają nadmierne deformacje.

Takiemu zniszczeniu uległa część ściagu jednego ze środkowych wiązarów wieszakowych. Jedną jego część (zużytą) wymieniono na nową i połączono z częścią starą.

W wielu wiązarach nastąpiło również rozluźnienie połączeń w węzłach, przez co wiązary uległy nadmiernym ugięciom.

Prawie wszystkie końce ściągów głównych wiązarów, oparte bezpośrednio na murze, zostały całkowicie zniszczone przez grzyb i pleśnie, co spowodowało rozpór krokwi na ściany i uszkodzenia ścian w postaci wielu spękań oraz wychylenie pionowe i poziome ścian.

Część elementów, ze względu na duże uszkodzenia i zagrożenia bezpieczeństwa, zostały tymczasowo zabezpieczone prowizorycznie przed awarią.

- KONSTRUKCJA WIEŻYCZKI, osadzona na konstrukcji głównych wiązarów wieszakowych, dwustopniowa, zakończona wysmukłym ostrosłupowym zwieńczeniem z osadzonym na nim krzyżem.

- POKRYCIE DACHOWE z dachówki ceramicznej, karpiówki, podwójne w koronkę w znacznym stopniu zużyte.

- TYNKI zewnętrzne i wewnętrzne gładkie.

Na powierzchniach ścian, na skutek wilgoci, występują liczne wykruszenia i odpadania tynków od podłoża całymi płatami.

- DREWNIANA STOLARKA to tylko zewnętrzne drzwi wejściowe.

W otworach okiennych występują wyłącznie ramy okienne metalowe, które nie posiadają żadnego oszklenia (szyby w całości powybijane).

- POSADZKI w pomieszczeniu kaplicy występuje głównie posadzka ceramiczna zniszczona i zdewastowana.

6. OPIS ROZWIĄZAŃ PROJEKTOWYCH

Projekt renowacji Kościoła zakłada przywrócenie dawnej kaplicy cmentarnej ŚW. JERZEGO (po wojnie nie użytkowanej) pierwotnej funkcji Kościoła: obecnie KOSCIOŁA POGRZEBOWEGO później, być może, KOŚCIOŁA PIELGRZYMKOWEGO.

Ze względu na historyczny fakt, przebywania w tym miejscu, w 1038r. Zwłok Świętego Wojciecha, przywraca się Kościołowi pierwotne wezwanie ŚWIĘTEGO WOJCIECHA.

Projekt zakłada zachowanie jednoprzestrzennego wnętrza Kościoła: z istniejącą emporą muzyczną przy wejściu i symetrycznym układem ławek na osi ołtarza i wejścia.

Rozwiązanie posadzki podkreśla osiowość i eksponuje ołtarz przy pomocy dwustopniowego podniesienia poziomu (utworzenie „stopnia komunijnego” o szerokości 1,50 cm).

W prezbiterium, przy ścianach absydy, przewiduje się miejsce na ustawienie sedilli. W części wejściowej, pod emporą, przewiduje się miejsce na ustawienie konfesjonału.

Ze względu na brak możliwości wydzielenia z wnętrza Kościoła jakiegokolwiek pomieszczenia proponuje się dobudowanie od strony północnej niewielkiej zakrystii, połączonej z Kościołem w miejscu istniejącego otworu okiennego (być może dawniej drzwiowego).

Wejście do zakrystii od zewnątrz będzie spełniało jednocześnie funkcje dodatkowego, 2-go wejścia ewakuacyjnego dla wiernych.

Przewiduje się wykonanie zakrystii w technologii tradycyjnej, z drewnianą więźbą dachową, pokryciem ceramicznym (dwukrotnie w koronkę) oraz wykończeniem ścian jak w technologii przyjętej dla całego obiektu.

Projekt Kościoła zakłada wykonanie renowacji ścian w systemie CAPAROL; jako rozwiązanie alternatywne podano system ISPO z tynkami renowacyjnymi SCHOMBURG.

7. ZESTAWIENIE PROJEKTOWANYCH POMIESZCZEŃ

Kościół jednonawowy	–	194,8 m ²
Zakrystia	–	9,4 m ²

Łączna powierzchnia: **204,2m²**

8. OPIS ROBÓT KONSTRUKCYJNYCH

Na podstawie opracowanego orzeczenia technicznego stwierdza się, że część elementów konstrukcyjnych budynku jest znacznie zużyta i uszkodzona, a budynek w obecnym stanie zachowania wymaga gruntownego remontu.

Istniejącą więźbę dachową należy rozebrać, a elementy konstrukcyjne wieżyczki odłożyć w celu umożliwienia jej odtworzenia.

Spękane fragmenty ścian (zwłaszcza nadproża okienne) przemurować, a w przypadku mniejszych spękań wypełnić metodą iniekcijną. Skorodowane powierzchnie ścian oczyścić ze zmurszałej warstwy cegły, kamienia i zaprawy, ubytki uzupełnić, a ściany zaimpregnować środkami odgrzybiającymi. Ściany projektowanego, nowego pomieszczenia zakrystii wykonać jednowarstwowo z pustaków ceramicznych „Porotherm” na fundamencie żelbetowym w sposób pokazany w części rysunkowej.

Wykonać strop żelbetowy wieńczący ściany zewnętrzne i zabezpieczający je przed dalszą deformacją. Projektuje się strop typu „Filigran” z prefabrykowaną płytą dolną grubości 5cm (łączna grubość stropu 10cm) i żebrami monolitycznymi w rozstawie co 210cm. Dla uzyskania płaskiej powierzchni sufitu kościoła płytę zaprojektowano jako dolną półkę stropu płytowo – żebrowego. Przyjęto podział stropu na elementy prefabrykowane szerokości 210cm ze stykiem montażowym w środku rozpiętości płyt – pomiędzy żebrami. Zbrojenie dolne płyty oraz żeber umieścić należy wraz ze strzemionami w zakładzie prefabrykacji. Zbrojenie górne płyty i żeber oraz montażowe na stykach prefabrykatów montować na budowie przed zabetonowaniem. Nad pomieszczeniem zakrystii zaprojektowano płytę „Filigran” grubości 15cm. Sposób zbrojenia stropów podano w części rysunkowej. Producentem stropów „Filigran” jest firma „Comfort” ze Zgorzelca.

Projektuje się całkowitą przebudowę więźby dachowej. Nową więźbę wykonać jako drewnianą o kształcie połączenia zgodnym z istniejącym, opartą na nowym stropie żelbetowym (wiązary główne w rozstawie co 210cm oparte na żebrach stropowych). Układ konstrukcyjny i przekroje elementów drewnianych

wieżby podano w części rysunkowej. Konstrukcję wieżyczki odbudować (odtworzyć) zgodnie z istniejącym układem jej konstrukcji, z zachowaniem elementów w dobrym stanie technicznym. Nad zakrystią zaprojektowano dach drewniany – jednospadowy.

Wewnątrz obiektu wykonać generalny remont chóru oraz schodów na chór i na strych.

Wszelkie prace budowlano - remontowe winny być prowadzone pod nadzorem osób posiadających uprawnienia budowlane i konserwatorskie.

9. OPIS ROBÓT WYKOŃCZENIOWYCH

9.1. ŚCIANY ZEWNĘTRZNE

Ściany zewnętrzne nowoprojektowanej zakrystii z cegły POROTHERM 38. Do wysokości 30cm nad teren podmurówka z bloczków betonowych 38cm. Obiekt nie jest ogrzewany. Ze względu na charakter zabytkowy nie ma możliwości wykonania docieplenia ścian istniejącego obiektu.

9.2. IZOLACJE

IZOLACJE PRZECIWWILGOCIOWE

- W poziomie posadzek izolacja przeciwwilgociowa z 2-ch warstw papy na lepiku asfaltowym
- Na ścianach zewnętrznych przybudówki (zakrystia) izolacja pionowa AQUAFIN 2K
- Na progach betonowych między projektowanymi poziomami posadzek izolacja pionowa AQUAFIN 2K

IZOLACJE CIEPLNE :

- Nad stropem zakrystii izolacja z wełny mineralnej ROCKWOOL grubości 15cm.

9.3. PODŁOGI I POSADZKI

P1 - PODŁOGA W NAWIE GŁÓWNEJ I PROJ. POM. ZAKRYSTII

- płytki klinkierowe – 1cm
- podłoże betonowe – 4cm
- styropian twardy –2cm
- beton – 3cm
- 2 x papa asfaltowa na lepiku
- chudy beton – 5cm
- piasek – 10cm
- istniejące podłoże, po zdemontowaniu pozostałości dawnych warstw podłogowych

UWAGA:

W NAWIE GŁÓWNEJ KOŚCIOŁA pozostałości warstw podłogowych oraz podłoże wybrać 25cm poniżej poziomu istniejącej posadzki.

P2 - PODŁOGA (podwyższona +0,15) NA STOPNIU KOMUNIJNYM

- płytki klinkierowe – 1cm
- podłoże betonowe – 4cm
- styropian twardy –2cm
- beton – 3cm
- 2 x papa asfaltowa na lepiku
- chudy beton – 5cm
- istniejąca posadzka (pozostałości)

P3 - PODŁOGA (podwyższona +0,45) NA PREZBITERIUM

- płytki klinkierowe – 1cm
- podłoże betonowe – 4cm
- styropian twardy –2cm
- beton – 3cm
- 2 x papa asfaltowa na lepiku
- chudy beton – 5cm
- podsypka piaskowa – 30cm
- istniejąca posadzka (pozostałości)

UWAGA:

Między projektowanymi poziomami posadzki w kościele wykonać progi (z pustaków betonowych - 25 cm), na progach wykonać izolację pionową AQUAFIN - 2 K

9.4. DACH**D1 - UKŁAD WARSTW DACHOWYCH**

- dachówka ceramiczna - karpiówka
- łąty drewniane - 3,5 cm
- kontrłaty - 3,5 cm
- wiatroizolacja – folia paroprzepuszczalna TYVEK
- krokwie
- konstrukcja drewniana więźby dachowej
- strop FILIGRAN (żebrowy)

Dach nad nawą główną kościoła i nad częścią dobudowaną pokryć dachówką karpiówką podwójnie „w koronkę”.

9.5. ELEWACJE**9.5.1. WERSJA W SYSTEMIE CAPAROL (ZALECANA)**

- tynki tła elewacji (w złym stanie technicznym : zniszczone, skorodowane i

odspojone od podłoża) należy usunąć pod nadzorem Konserwatora ze szczególną uwagą należy usuwać tynki w sąsiedztwie gzymsu, tympanonu i węgarzków okiennych

- spękane fragmenty murów oraz nadproży okiennych -przemurować a w przypadku mniejszych spękań wypełnić metodą iniekcyjną

- skorodowane powierzchnie ścian oczyścić ze zmurszałej warstwy cegły, kamienia i zaprawy, ubytki uzupełnić zaprawą

- po dokładnym oczyszczeniu. odgrzybić ściany preparatem CAPATOX firmy "CAPAROL" wzmocnić strukturalnie preparatem "AMPHISILAN GRUNDFESTIGER"

- do poziomu parapetów okiennych wykonać tynki renowacyjne firmy "CAPAROL" do wilgotnych i zasolonych murów

- nowe tynki, powyżej linii parapetów, wykonać jako: trasowo-wapienne , gładkie, kategorii III-ej grubość tynku zbliżona do grubości tynków istniejących.

- po zdjęciu więźby gzyms podokapowy fragmentami przemurować z pełnym zachowaniem rysunku; wykonać konserwację ceglanego ornamentu kostkowego

- po wyschnięciu tynków zeszlifować mleczko wapienne pozostałe po zacieraniu tynku, całość zagruntować preparatem CAPAROL SILITOL KONZENTRAL rozcieńczonym wodą (w stosunku 2:1)

- całość elewacji malować dwukrotnie farbami silikatowymi (krzemianowym) "CAPAROL SILITOL FINISCH" – kolor TAJGA 15

- wykonać pełną konserwację tympanonu wejściowego, trójuskokowych węgarów okiennych oraz parapetów wykonanych z profilowanej cegły glazurowanej (oczyścić preparatem ISPO, odsolić i wykonać uzupełnienia)

9.5.2. WERSJA W SYSTEMIE ISPO (Z TYNKAMI RENOWACYJNYMI SCHOMBURG)

- tynk i tła elewacji (w złym stanie technicznym : zniszczone, skorodowane i odspojone od podłoża) należy usunąć pod nadzorem Konserwatora

- ze szczególną uwagą należy usuwać tynki w sąsiedztwie gzymsu, tympanonu i węgarzków okiennych

- spękane fragmenty murów oraz nadproży okiennych przemurować a w przypadku mniejszych spękań wypełnić metodą iniekcyjną skorodowane powierzchnie ścian oczyścić ze zmurszałej warstwy cegły,

odspojone od podłoża) należy usunąć pod nadzorem Konserwatora ze szczególną uwagą należy usuwać tynki w sąsiedztwie gzymsu, tympanonu i węgarów okiennych

- spękanne fragmenty murów oraz nadproży okiennych -przemurować a w przypadku mniejszych spękań wypełnić metodą iniekcyjną

- skorodowane powierzchnie ścian oczyścić ze zmurowanej warstwy cegły, kamienia i zaprawy, ubytki uzupełnić zaprawą

- po dokładnym oczyszczeniu. odgrzybić ściany preparatem CAPATOX firmy "CAPAROL" wzmocnić strukturalnie preparatem "AMPHISILAN GRUNDFESTIGER"

- do poziomu parapetów okiennych wykonać tynki renowacyjne firmy "CAPAROL" do wilgotnych i zasolonych murów

- nowe tynki, powyżej linii parapetów, wykonać jako: trasowo-wapienne , gładkie, kategorii III-ej grubość tynku zbliżona do grubości tynków istniejących.

- po zdjęciu więźby gzyms podokapowy fragmentami przemurować z pełnym zachowaniem rysunku; wykonać konserwację ceglanego ornamentu kostkowego

- po wyschnięciu tynków zeszlifować mleczko wapienne pozostałe po zacieraniu tynku, całość zagruntować preparatem CAPAROL SILITOL KONZENTRAL rozcieńczonym wodą (w stosunku 2:1)

- całość elewacji malować dwukrotnie farbami silikatowymi (krzemianowym) "CAPAROL SILITOL FINISCH" – kolor TAJGA 15

- wykonać pełną konserwację tympanonu wejściowego, trójuskokowych węgarów okiennych oraz parapetów wykonanych z profilowanej cegły glazurowanej (oczyścić preparatem ISPO, odsolić i wykonać uzupełnienia)

9.5.2. WERSJA W SYSTEMIE ISPO (Z TYNKAMI RENOWACYJNYMI SCHOMBURG)

- tynk i tła elewacji (w złym stanie technicznym : zniszczone, skorodowane i odspojone od podłoża) należy usunąć pod nadzorem Konserwatora

- ze szczególną uwagą należy usuwać tynki w sąsiedztwie gzymsu, tympanonu i węgarów okiennych

- spękanne fragmenty murów oraz nadproży okiennych przemurować a w przypadku mniejszych spękań wypełnić metodą iniekcyjną skorodowane powierzchnie ścian oczyścić ze zmurowanej warstwy cegły,

kamienia i zaprawy ubytki uzupełnić zaprawą

- po dokładnym oczyszczeniu. odgrzybić ściany preparatem ISPO— FUNGAN NEU (lub CAPATOX firmy CAPAROL) wzmocnić strukturalnie preparatem ISPOTEX ST-TIEFENGRUND

- do poziomu parapetów okiennych wykonać tynki renowacyjne firmy "SCHOMBURG" do wilgotnych i zasolonych murów

- nowe tynki, powyżej linii parapetów. wykonać jako: trasowo – wapienne, gładkie, kategorii III - ej grubość tynku zbliżona do grubości tynków istnieją.

- po zdjęciu więźby gzyms podokapowy fragmentami przemurować z pełnym zachowaniem rysunku, ceglanego ornamentu kostkowego

- po wyschnięciu tynków (min.30 dni) na całość elewacji nanieść warstwę mikroemulsji silikonowej, wodorozcieńczalnej SILICONIMPRAEGRUND LF. - firmy "ISPO" (zaprawa nr1)

- całość elewacji malować dwukrotnie farbami silikonowymi ISPO IPOSIL 230/23.

- wykonać pełną konserwację tympanonu wejściowego, trójskokowych węgarów okiennych oraz parapetów wykonanych z profilowanej cegły glazurowanej (oczyścić preparatem ISPO. odsolić i wykonać uzupełnienia)

9.5.3. SZCZEGÓŁOWY OPIS ROBÓT W SYSTEMIE CAPAROL

- ROBOTY TYNKARSKIE

Po zbiciu tynku, odgrzybieniu i wzmocnieniu podłoża nanieść obrzutkę tynkarską CAPATECT Vorspritz z systemu tynków renowacyjnych WTA Capatect firmy Caparol.

CAPATECT - Vorspritz nanosić sieciowo (bez zakrywania całej powierzchni)
CAPATECT - Vorspritz наносzony jest przy pomocy kielni. Czas schnięcia wynosi przynajmniej 24godz. i jest uzależniony od warunków atmosferycznych. Następnie na suchy tynk CAPATECT Vorspritz nanieść tynk komorowy CAPATECT Porengrundputz. Nawilżanie jest konieczne jedynie w przypadku mocno chłonących podłoży. Stosując CAPATECT Porengrundputz WTA zniwelować nierówności, puste spoiny, otwory, itp. Nawet do grubości 4 cm w jednym cyklu roboczym. Obróbkę przeprowadzić ręcznie przy pomocy kielni lub przy pomocy agregatu tynkarskiego (np. PFT g4). Powierzchnię ściągnąć przy pomocy listwy aluminiowej. Częściowo stwardniały tynk przeczesać pionowo i poziomo metalowym grzebieniem. Czas schnięcia CAPATECT Porengrundputz WTA wynosi 10 dni na każdy 1 cm grubości warstwy.

Po upływie karencji na wystarczająco suchy tynk CAPATECT Porengrundputz WTA nanieść ręcznie przy pomocy kielni CAPATECT Sanierputz WTA tak, by powstała warstwa o grubości przynajmniej 1<5cm lub przy pomocy agregatu

tynkarskiego (np.:PFT G4).Po naniesieniu warstwy ,powierzchnię ściągnąć przy pomocy listwy aluminiowej i zatrzeć packą. Stosując tynk CAPATECT Sanierputz WTA można wykonywać również gzymsy, lizeny, profile itd. Po około 2-4 tygodniach malować wg technologii dla pozostałej części elewacji.

- TYNK PODKŁADOWY TRASK-KALK-MÓERTEL

przed nałożeniem tynku sprawdzić czy przygotowane podłoże jest odpowiednio twarde, suche czyste i nie zamrożone (uprzednio podłoże wzmocnić strukturalnie i odgrzybić)

Naniesiony tynk należy chronić przed zbyt szybkim wyschnięciem i przemarzaniem. Warstwą tynku należy wyrównać powierzchnię muru oraz uzupełnić ubytki. Przed przystąpieniem do wykonywania następnej warstwy przetrzeć na szorstko i nawilżyć. Grubość minimalna warstwy 10mm. Czas suszenia warstwy min 1 dzień na każdy milimetr tynku.

- TYNK TRAS-KALK-MASZINEN LEICHT PUTZ

należy nanieść równomiernie na przygotowane podłoże warstwę podkładową. Grubość warstwy nie może być mniejsza niż 10mm ani większa niż 20mm. Czas suszenia warstwy tynku wynosi 1 dzień na każdy milimetr zaprawy.

UWAGA:

Łączna grubość warstwy tynku podkładowego i tynku MASCHIENEN powinna osiągnąć wartość zbliżoną do tynku istniejącego.

- ZAPRAWA CLASIC (Tubag Trass-Kalk-Glatt und Feinputz)

na przygotowane uprzednio podłoże nanieść zaprawę ręcznie, na grubość ok. 2-3mm, po 5-10 minutach należy tynk lekko zwilżyć i przefilcować. Zaprawę należy chronić przed zbyt szybkim wyschnięciem lub przemarzaniem (we wstępnej fazie).

ROBOTY MALARSKIE

Po wykonaniu nowych tynków należy pozostawić je na ok. 2 – 3 tygodnie do związania i wyschnięcia. Po tym czasie usunąć mechanicznie np. Poprzez szlifowanie mleczko wapienne pozostałe po filcowaniu, a następnie całość zagruntować koncentratem Caparol Silitol Konzentral rozcieńczonym z wodą w stosunku 2:1 przy pomocy przetartego pędzla „ławkowca”. Po wyschnięciu malować wałkiem do elewacji dwukrotnie farbą silikatową Caparol Silitol Finish zachowując zasadę mokre na mokre bez przerw kończąc dniówki na pełnych fragmentach elewacji. Odstęp czasowy między malowaniem 1 i 2 ok. 24 godz. Przy temperaturze 20°C i 60% relatywnej wilgotności powietrza.

Całość prac przeprowadzić w okresie wiosenno-jesiennym przy sprzyjających warunkach pogodowych w temp. powietrza i podłoża min. +8. Podczas wykonywania prac materiałami firmy Caparol należy ściśle przestrzegać technologii stosowania produktów wg szczegółowych instrukcji zawartych w kartach technicznych lub bezpośrednio przy pomocy Doradcy Technicznego Pana Ireneusza Karposiuka pod nr tel. 0602 249564.

9.5.4. SZCZEGÓŁOWY OPIS ROBÓT W SYSTEMIE ISPO

- ROBOTY TYNKARSKIE

Technologia zakłada nanoszenie tynków renowacyjnych w trzech warstwach składających się z następujących produktów :

- VÖRSPRITZMORTEL (max 0,5m grubości)
  - nadaje się do wytwarzania brodawkowego lub cało powierzchniowego tynku natryskowego (warstwy tynku natryskowego z reguły nie nanosi się). VÖRSPRITZMORTEL przetwarzać można zarówno ręcznie jak i maszynowo. Podłożem może być beton i mur wszelkiego rodzaju, musi być twardy, czysty, suchy i nie zamrożony.
- TRASS-KALK-PORENGRUNDPUTZ (max 1,0m grubości)
  - powyższy tynk nadaje się do wytwarzania tynków o dużej porowatości na zewnątrz i wewnątrz. Można go przerabiać ręcznie jak i maszynowo. Przy tynkowaniu dwuwarstwowym należy dobrze wyszorować pierwszą warstwę i nawilżyć ją przed naniesieniem drugiej warstwy. Czas suszenia pierwszej warstwy wynosi jeden dzień na każdy mm warstwy tynku. Podłożem do tynku TRASS-KALK-PORENGRUNDPUTZ może być mur wszelkiego rodzaju w pierwszym rzędzie mur zabytkowy. Podłoże musi być twarde, czyste, suche i nie zamrożone.
- TRASS-KALK-SANIERPUTZ (max 2,0m grubości)
  - nadaje się do wytwarzania tynków o dużej porowatości i dużej przepuszczalności pary wodnej , cechujących się jednocześnie znacznie zmniejszonym przewodnictwem kapilarnym. Podłożem do tynku TRASS-KALK-SANIERPUTZ może być mur wszelkiego rodzaju w pierwszym rzędzie wilgotny i zawierający związki soli mur zabytkowy.

- ROBOTY MALARSKIE

PRZYGOTOWANIE PODŁOŻA

Po wyschnięciu tynków (min. 30 dni) nanieść warstwę środka gruntującego SILICON-IMPRAEGRUND LF. Jest to mikroemulsja silikonowa, wodorozcieńczalna, ekologiczna, gwarantuje paroprzepuszczalność i hydrofobizację zagruntowanego podłoża.

Sposób użycia:

1L koncentratu należy rozpuścić w 9 litrach czystej wody; powstanie 10-cio litrowy roztwór. Tak przygotowanym roztworem należy nasączyć podłoże aż do „napicia się” tynku. Nanosić wałkiem lub pędzelkiem ławkowcem. Preparat jest bezbarwny, dlatego należy kontrolować, które partie tynku były gruntowane , a które nie, aby uniknąć nie zagruntowanych fragmentów tynku.

Zużycie koncentratu: 0.02 - 0.035l / m²

UWAGA: koncentrat rozcieńczony w danym dniu musi być bezwzględnie w tym samym dniu zużyty. Na drugi dzień roztwór jest chemicznie nieaktywny i nie może być używany do gruntowania.

MALOWANIE ELEWACJI

Upřednio przygotowane podłóże malować dwukrotnie farbą silikonową ISPOSIL.

Jest to farba na bazie żywic silikonowych, paroprzepuszczalna, odporna na działanie wody i szkodliwych substancji, doskonały efekt samooczyszczania, bardzo dobra siła krycia.

Sposób użycia:

Pierwszą warstwę farby nanosić na zagruntowane upřednio podłóże, przy pierwszym malowaniu farbę można rozcieńczyć wodą od 12-17%, następną warstwę rozcieńczać max. 10-12%.

Malować dwukrotnie wałkiem sznurkowym z długim włosem, drugą warstwę po wyschnięciu pierwszej ok. 24-48 godzin zależnie od temperatury.

Zużycie: 0.3 - 0.45 l/m² (przy dwukrotnym malowaniu)

10. PRACE RENOWACYJNE WE WNĘTRZU

- Tynki tła ścian (w złym stanie technicznym: zniszczone, skorodowane i odspojone od podłóża) należy usunąć pod nadzorem konserwatora.
- Ze szczególną uwagą należy usuwać tynki w sąsiedztwie zachowanego pasa polichromii.
- Spękané fragmenty murów oraz nadproży okiennych przemurować, a w przypadku mniejszych spękań wypełnić metodą iniekcijną.
- Skorodowane powierzchnie ścian oczyścić ze zmuśzającej warstwy cegły, kamienia i zaprawy, ubytki uzupełnić zaprawą.

PRACE RENOWACYJNE w systemie „CAPAROL” (zalecane)

- Po dokładnym oczyszczeniu odgrzybić ściany preparatem CAPATOX firmy „Caparol”, wzmocnić strukturalnie preparatem „AMPHISILAN GRUNDFESTIGER”
- Do poziomu parapetów okiennych wykonać tynki renowacyjne firmy „Caparol” do wilgotnych i zasolonych murów.
- Nowe tynki, powyżej linii parapetów okiennych wykonać jako: trasowo-wapienne, gładkie, kategorii III-ej; grubość tynku zbliżona do grubości tynków istniejących.
- Po wyschnięciu tynków zeszlifować mleczko wapienne pozostałe po zacieraniu tynku, całość zagruntować preparatem Caparol Silitol Konzentral, rozcieńczonym wodą (w stosunku 2:1).
- Całość ścian malować dwukrotnie farbami silikatowymi „CAPAROL SILITOL FINISCH”.

PRACE RENOWACYJNE w systemie „ISPO” (alternatywa)

- Po dokładnym oczyszczeniu, odgrzybić ściany preparatem Ispo – Fungan Neu (lub CAPATOX firmy Caparol). Wzmocnić strukturalnie preparatem Ispotex ST – Tiefengrund

- Do poziomu parapetów okiennych wykonać tynki renowacyjne firmy „Schomburg” do wilgotnych i zasolonych murów.
- Nowe tynki, powyżej linii parapetów, wykonać jako trasowo-wapienne, gładkie, kategorii III-ej. Grubość tynku zbliżona do grubości tynków istniejących.
- Po wyschnięciu tynków (min. 30 dni) na całości elewacji nanieść warstwę mikroemulsji silnikowej, wodorozcieńczalnej SILICONIM - PRAEGRUND LF. – firmy „ISPO” (ZAPRAWA NR 1)
- Całość elewacji malować dwukrotnie farbami silikonowymi „ISPO” – wg zestawienia w tabelkach na rysunkach.

11. OBRÓBKI BLACHARSKIE

- okapniki, opierzenia gzymsów i obróbki blacharskie do wymiany na nowe, z blachy miedzianej

12. STOLARKA

- pełna renowacja istniejących drzwi
- w istniejących otworach okiennych wykonać nowe okna z drewna klejonego, o podziałach wg istniejących
- okna szkląć szybami zespolonymi (istnieje możliwość wykonania w oknach witraży).
- w projektowanym pomieszczeniu zakrystii wykonać okno drewniane jednoramowe z szybą zespoloną.
- w projektowanym pomieszczeniu zakrystii wykonać drzwi wewnętrzne płycinowe o wymiarach skrzydła 90/200
- w projektowanym pomieszczeniu zakrystii wykonać drzwi zewnętrzne, płycinowe, o podziale jak na rysunku elewacji; okucia nietypowe, stylizowane na wzór okuć istniejących

13. POSADZKI

Posadzki we wnętrzu kościoła i projektowanej zakrystii wykonać z płytek klinkierowych GS-02 firmy „KLINKIER SIRE”. Kolor płytek – czerwony. Wymiar 325x325

14. INSTALACJE

PRZYŁĄCZA:

- doprowadzenie wody istniejącym przyłączem ze studzienki kanalizacyjnej usytuowanej przy obiekcie
- kanalizacja sanitarna: włączenie do ulicy Gumińskiej przyłączem Ø150
- kanalizacja deszczowa: włączenie od ulicy Gumińskiej przyłączem Ø150
- przyłącze do instalacji elektrycznej wg. technicznych warunków zasilania

INSTALACJE WEWNĘTRZNE:

- instalacja elektryczna, podtynkowa (całość do wymiany)
- instalacje wod-kan (1 umywalka) w pomieszczeniu zakrystii.

15. PRACE DODATKOWE

po odkryciu i wykonaniu badań w przylegającej do kościoła krypcie należy zdemontować istniejące sklepienie i kryptę zasypać.
(Wcześniej wykonać dokumentację inwentaryzacyjno-historyczną)

16. CHARAKTERYSTYKA CIEPLNA BUDYNKU

Budynek nie posiada pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi. Ze względu na przeznaczenie nie przewiduje się ogrzewania obiektu. Ze względu na zabytkowy charakter budynku nie przewiduje się docieplenia ścian zewnętrznych.

17. OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA OBIEKTU

- kategoria zagrożenia ludzi – ZLI
- klasa odporności pożarowej budynku – E
- liczba dośń ewakuacyjnych – 2
- maksymalna długość dojścia – 21.50m (dopuszczalna długość przy 2 dojściach 40m)
- obiekt będzie wyposażony w podręczny sprzęt gaśniczy, jego rozmieszczenie i rodzaj będą zgodne z PN
- elementy drewniane empory muzycznej będą zabezpieczone środkami ognioodpornymi do cechy niezapalności. Wybór środka zostawia się do decyzji ekipy konserwatorskiej wykonującej konserwację empory. Zaleca się dokonanie uodpornienia przez firmę specjalistyczną
- odległość budynku od najbliższego zbiornika wody – 130m
- dojazd pożarowy zapewniony z drogi dojazdowej i placu pieszojezdnego przed wejściem do kościoła

opracował:

mgr inż. arch. Anna Baran
mgr inż. Witold Baran

mgr inż. WITOLD BARAN
Upr. Nr UAN. VI/3/13/85
i Nr UAN. VI/6/3/127/90
58-100 Świdnica, ul. Wolna 34/6
tel. 52-300 83

ARCHITEKT
mgr inż. ANNA BARAN
Upoważniona do projektowania
w spe. j. arch. i architekt. ogóln.
decyzja ANP 2/47/84 W-ch z 1984.03.24